

Ryszard Rogosz, Eugeniusz Cnotliwy

Trzebiatów, pow. Gryfice

Informator Archeologiczny : badania 7, 225-226

1973

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zakładaną linię przebiegu obwałowań grodu przecięto siedmioma wykopami sondażowymi o powierzchni około 440 m². W czterech wykopach natrafiono na pozostałości fosy. Bezpośrednio poniżej ziemi ornej fosa miała kształt czarno zabarwionego pasma o szerokości 300- 400 cm. Jej głębokość osiągała 120 - 180 cm. W przekroju poprzecznym wyróżniały się dwie części: partie górne i środkowe były szerokie, nieckowato rozchylone, o intensywnie czarnym wypełnisku, niekiedy warstwowanym. W dolnych partiach obserwowano stromo opadające w dół ściany i niemal płaskie dno; zawartość fosy przy dnie miała barwę szarobrunatną. W wykopie III odsłonięto trzy dołki posłupowe, stanowiące zapewne resztkę drewniano-ziemnej konstrukcji wału, całkowicie ściętego przez uprawę roli. Wykop IX ujawnił cztery dołki posłupowe ułożone w dwa równoległe rzędy, świadczące o funkcjonowaniu ogrodzenia w rodzaju podwójnego plotu bądź palisady. Nie zdołano rozpoznać układu umocnień od strony najłatwiejszego dostępu na gród, tzn. od południowego zachodu.

W pozyskanym materiale zabytkowym główną kategorię stanowiła ceramika przede wszystkim wczesnośredniowieczna, którą ramowo można datować na IX - X wiek. W fosie / wykop IV/ znaleziono nóż żelazny.

Teren zamknięty fosą mieści się w granicach elipsoidy o wymiarach około 100 / oś SE-NW / x 200 / oś SW - NE/ metrów.

TRZEBIATÓW, pow. Gryfice

Pracownia
Archeologiczno-Konserwatorska
EP PKZ
Oddział w Szczecinie

Badania prowadził mgr Ryszard Rogoż
/ autor sprawozdania/, pod kierownictwem
dr Eugeniusza Cnotliwego. Finansował WKZ
w Szczecinie. Pierwszy sezon badań, Osada
przygodowa, klasztor - zamek. Wczesne i
i późne średniowiecze.

Obiekt usytuowany jest w północno-wschodniej części Starego Miasta, ograniczony od północy i wschodu zakolem kanału rzeki Regi, zaś od zachodu i południa ul. Wojska Polskiego i Sienkiewicza. Na wydzielonym terenie, centralnie usytuowane jest założenie zamkowe posiadające aktualnie dwa skrzydła: północne i główne wschodnie. Istnienie trzeciego skrzydła południowego do roku 1814 potwierdzone było wielokrotnie źródłami pisanyymi i ikonograficznymi.

Aktualnie projektowany jest kapitalny remont dwóch istniejących skrzydeł oraz dobudowa, a w zasadzie rekonstrukcja skrzydła południowego z przeznaczeniem go na salę widowiskową. W tej sytuacji celem badań było poznanie rozplanowania nieistniejącego skrzydła południowego oraz przebadanie starszych relikwów architektury gotyckiej z kościołem św. Mikołaja, których istnienie potwierdzają źródła pisane już w 1287 roku.

Zrealizowany program badań obejmował powierzchnie ponad 300 m², przebadanych w postaci dwóch wykopów przecinających poprzecznie nieistniejące skrzydło południowe oraz wykopu usytuowanego prostopadłe do skrzydła głównego, a także trzech mniejszych wykopów założonych przy skrzydle wschodnim.

Uzyskano pełne rozplanowanie architektoniczne poszukiwanego skrzydła południowego zbudowanego po roku 1560 na miejscu kościoła św. Mikołaja. Jednocześnie stwierdzono, że założenie renesansowego, a następnie barokowego zamku, od zachodu zamknięte było przylegającymi do niego zabudowaniami gospodarczymi / wozownia/.

W pełnym rzucie odsłonięto pierwotny zarys architektury gotyckiej związanej z klasztorem premonstrantek. Pod wspomnianym skrzydłem zamku odsłonięto niemal całkowity zarys kościoła św. Mikołaja o wymiarach 26 x 12 m, zorientowany na osi wschód - zachód, z dobrze zachowanym murem cmentarnym i niewielką częścią cmentarza wstępnie datowany na XIII - XV wiek. Ponadto wzdłuż kościoła na dziedzińcu klasztornym, oraz w części zachodniej, północnej odsłonięto duże partie murów krużganka, który w oparciu o wyniki badań archeologicznych, a następnie wyniki badań architektonicznych przeprowadzone w elewacji zachodniej skrzydła głównego, można rekonstruować w pełnym jego ciągu. Przy aktualnym stanie badań jest to jeden z nielicznych obiektów sakralnych z wczesnego gotyku, który znany był dotąd wyłącznie ze źródeł pisanych a obecnie został w pełnym obrysie odsłonięty i przebadany.

Dodać należy, że we wszystkich przebadanych punktach uzyskano potwierdzenie istnienia wcześniejszego osadnictwa wczesnośredniowiecznego. Poświadczą je występowanie warstwy kulturowej o miąższości do 40 - 60 cm z licznymi jamami i paleniskami oraz bogato reprezentowanym materiałem ceramicznym. Wstępnie przygodową osadę wczesnośredniowieczną można datować od połowy XI do połowy XIII wieku.

TUMIANY, pow. Olsztyn
Stanowiako 2
" Rybaczkówka "

Zespół do Badań Etnograficzny Słowian
w Polsce Północno-Wschodniej
Instytutu Historii Kultury Materialnej
Polskiej Akademii Nauk

Badania prowadził dr hab. Krzysztof Dąbrowski
oraz mgr Tadeusz Baranowski. Finansował IHKM
PAN. Cztery sezon badań, Osada V-VII w. n. e.

Zbadano 750 m², w tym 300 m² jałowych pod względem archeologicznym. Prace prowadzono na kulminacji wzgórza, na północny-wschód od drogi polnej, przecinającej teren zabytkowy, w części oddalonej od jeziora Pisz.

Odkryto 18 obiektów, głównie niewielkich, z wyjątkiem jam 1/73 i 3/73. Te dwa obiekty odznaczały się niespotykaną dotąd w Tumianach wielkością i kształtem. Położone, jak się wydaje, na skraju osady, oddalone były od siebie o około 50 cm. Ich zarysy miały kształt esowaty, wymiary wynosiły 11,0 x 3,60 m i 9,10 x 3,10 m. Każdy z obiektów składał się z dwóch, przylegających do siebie, wyodrębniających się w profilach poprzecznych, części o długości ponad 6 m i szerokości ponad 1,5 m. W jamie 1/73 odkryto palenisko z kamieni, a w 3/73 piec kolistej